

ОСНОВНІ МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВИКЛАДАННЯ ХОРЕОГРАФІЇ

MAIN MECHANISMS OF REALIZATION OF PREPARATION OF PRIMARY CLASSES OF TEACHERS TO THE CHOREOGRAPHY

У статті актуалізовано проблему професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії. Визначено основні механізми її реалізації, зокрема методи, що використовуються під час вивчення дисциплін хореографічного циклу. В основу систематизації методів професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії покладено теоретичну та практичну складові частини. Виділено три групи методів професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії. Встановлено, що взаємозв'язок названих груп методів забезпечує цілісний акт професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії.

Ключові слова: професійно-педагогічна підготовка вчителів початкових класів до викладання хореографії, хореографія, дисципліни хореографічного циклу, методи навчання, методи професійно-педагогічної підготовки вчителів початкових класів до викладання хореографії.

В статье актуализирована проблема профессионально-педагогической подготовки будущих учителей начальных классов к преподаванию хореографии. Определены основные механизмы ее реализации, в т. ч. методы, используемые при изучении дисциплин хореографического цикла. В основу систематизации методов профессионально-педагогической подготовки будущих учителей начальных классов к преподаванию хореографии положено теоретическую и практическую составляющие. Выделены три группы методов профессионально-педагогической подготовки будущих учи-

лей начальных классов к преподаванию хореографии. Установлено, что взаимосвязь названных групп методов обеспечивает целостный акт профессионально-педагогической подготовки будущих учителей начальных классов к преподаванию хореографии.

Ключевые слова: профессионально-педагогическая подготовка учителей начальных классов к преподаванию хореографии, хореография, дисциплины хореографического цикла, методы обучения, методы профессионально-педагогической подготовки учителей начальных классов к преподаванию хореографии.

The article actualized the problem of vocational and pedagogical training of future teachers of elementary school to the teaching of choreography. The basic mechanisms of its realization are determined, in particular methods used during the study of choreographic cycle disciplines. The basis of the systematization of methods of vocational and pedagogical training of future teachers of elementary school to the teaching of choreography is based on theoretical and practical components. Three groups of methods of vocational-pedagogical preparation of future teachers of elementary school for teaching choreography are distinguished. It is established that the interrelation of the named groups of methods provides a holistic act of vocational and pedagogical preparation of future teachers of elementary school to the teaching of choreography.

Key words: vocational and pedagogical training of primary school teachers for teaching choreography, choreography, choreographic cycle discipline, teaching methods, methods of vocational and pedagogical preparation of primary school teachers for teaching choreography.

УДК 378:373.3:792.8

Чернишова А.М.,
канд. пед. наук,
старший викладач кафедри мистецьких
дисциплін і методик навчання
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Постановка проблеми у загальному вигляді. Одним із найважливіших завдань школи та педагогічної науки, про що йдеться в «Державному стандарті початкової загальної освіти» (2011 р.), «Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах» (2004 р.) і «Державній комплексній програмі художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах» (2004 р.), визначено естетичне виховання дитини. Важливим засобом його реалізації є залучення підростаючого покоління до хореографічного мистецтва. На сучасному етапі розвитку освітньої галузі у багатьох загальноосвітніх закладах зміст навчання розширюється шляхом запровадження хореографії як навчального предмету з метою естетизації та забезпечення фізичного розвитку дитини [9, с. 3–4].

Окреслена проблема актуалізується нині у контексті підготовки майбутніх учителів початкових класів для забезпечення формування морального, фізичного та психічного здоров'я у молодших школярів. Вивчення практики роботи загальноосвітніх навчальних закладів засвідчило, що на етапі трансформації системи освіти наявний рівень готовності вчителя початкових класів до викладання хореографії не відповідає його реальному потенціалу в розв'язанні актуалізованої проблеми.

Одним із механізмів удосконалення процесу професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів є впровадження в систему діяльності вищих навчальних закладів ефективних моделей, технологій оволодіння знаннями та вміннями, орієнтованих на викладання хореографії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі розробка проблем хорео-

графічного мистецтва здійснюється в історико-аналітичному (С.Д. Безклубенко, П.М. Білаш, Т.О. Благова, Г.В. Боримська, А.І. Гуменюк, С.А. Легка, М.М. Максимова, Т.С. Павлюк, В.В. Пастух, Ю.О. Станішевський, В.О. Шкоріненко та ін.), проблемно-теоретичному (К.Ю. Василенко, М.П. Загайкевич, О.П. Колосок, А.М. Кривохижа, В.М. Пасютинська, Т.С. Ткаченко, Т.М. Чурпіта, Л.Ю. Цветкова та ін.), фольклорно-етнографічному (В.К. Авраменко, В.М. Верховинець, Р.В. Герасимчук, В.М. Гнатюк, А.І. Гуменюк, М.В. Лисенко, П.П. Чубинський, Ю.М. Чурко, В.О. Шухевич, Д.І. Яворницький та ін.) та освітньо-методичному (Т.К. Барішнікова, О.І. Бочаров, А.Я. Ваганова, О.В. Лопухов, О.В. Ширяєв та ін.) напрямках.

Загальнотеоретичні основи професійної підготовки педагога-хореографа досліджувалися у працях Г.О. Березової, Л.А. Бондаренко, О.А. Бурля, А.Я. Ваганової, Є.П. Валукіна, С.Г. Забрєдовського, Є.В. Зайцева, Р.В. Захарова, С.Л. Зубатова, Ф.В. Лопухова, А.М. Мессерера, А.П. Тараканової, Т.С. Ткаченко, В.І. Уральської та ін.

Проте теорія та практика професійної підготовки педагога, зокрема вчителя початкових класів, до викладання хореографії як навчального предмету є практично не розробленою та потребує всебічного комплексного вивчення, що вимагає створення якісно нової моделі та її реалізації у вищих навчальних закладах педагогічного спрямування.

Метою статті є визначення основних механізмів реалізації підготовки вчителів початкових класів до викладання хореографії, зокрема методів, що використовуються під час вивчення дисциплін хореографічного циклу.

Метод (від. *methodos* – шлях до мети) це: спосіб пізнання явищ природи та суспільства [7, с. 135]; спосіб діяльності, спрямованої на досягнення певної мети [5, с. 46].

Загальними ознаками методу є: відображення ним цілеспрямованої діяльності; метод є своєрідною системою дій [7, с. 135].

Зазначене дозволяє розглядати методи як певні способи цілеспрямованої діяльності під час навчання. Метод навчання – це певний спосіб цілеспрямованої реалізації процесу навчання, досягнення поставленої мети.

Як один із механізмів реалізації досліджуваної проблеми методи навчання – багатомірне утворення (багатомірне педагогічні явище), яке потребує класифікації.

Відомий цілий ряд класифікацій методів навчання за різними ознаками: за джерелом передачі та сприймання інформації (С. Петровський, Є. Голант); за характером пізнавальної діяльності (І.Я. Лернер, М.М. Скаткін); за дидактичною метою і завданнями (М.О. Данилов, Б.П. Єсіпов); за цілісним діяльнісним підходом (Ю.К. Бабанський)

[1]; за характером взаємодії того, хто навчається, і того, хто навчає, та відношенням того, хто навчається, до змісту, джерел і засобів, форм і методів навчання (С.І. Змієв) тощо.

Процес професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії потребує використання теоретичних і практичних методів щодо набуття та застосування на практиці знань, перетворення їх в уміння та навички [4, с. 13].

Зважаючи на те, що у хореографічній діяльності, крім теоретичної, яскраво виражена її практична спрямованість, для урівноваження акцентів між теорією і практикою в основу систематизації методів професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії покладено теоретичну та практичну складові частини.

У зв'язку з цим ми виділяємо три групи методів професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії:

I. Методи стимулювання і мотивації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії.

II. Організаційні методи професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії.

III. Методи контролю і самоконтролю професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії.

Наявність і взаємозв'язок названих груп методів забезпечує цілісний акт професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії.

Розглянемо їх детальніше.

I. Методи стимулювання і мотивації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії забезпечують пізнавальну, вольову, емоційну активізацію студентів у процесі фахової підготовки, сприяють формуванню професійних інтересів із позиції особистісної та соціальної значущості.

Стимулюючий вплив педагога призводить до розвитку мотивації хореографічної діяльності, тобто до внутрішнього стимулювання професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії [2].

За характером діяльності усі методи стимулювання та мотивації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії поділимо на дві групи: теоретичні та практичні. Оскільки досить часто майбутні учителі початкових класів і хореографії не усвідомлюють важливості теоретичної підготовки для здійснення професійно-хореографічної діяльності, важливого значення у контексті нашого дослідження набувають методи навчання, які сти-

мулюють їх до отримання знань теоретичного характеру.

У цьому разі, крім роз'яснення професійної й особистої значущості теоретичної підготовки, до хореографічної діяльності доцільно використовувати методи, які створюють ситуації інтересу, зацікавляють, емоційно впливають на студента і таким чином стимулюють його до оволодіння необхідними знаннями [3].

Методи навчання, що стимулюють майбутніх учителів початкових класів і хореографії до практичної діяльності у процесі професійно-педагогічної підготовки до викладання хореографії, направлені на удосконалення їх технічної майстерності й емоційної виразності під час виконання хореографічного тексту. Серед них важливими є: створення ситуації пізнавальної новизни, проведення майстер-класів, перегляд і відвідування виступів відомих колективів та ін.

II. Організаційні методи професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії забезпечують процес опрацювання студентами змісту професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії.

Серед теоретичних методів організації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії важливими у контексті нашого дослідження є лекція, розповідь, бесіда та пояснення, які широко використовуються у процесі вивчення усіх дисциплін хореографічного циклу.

Оскільки для якісної фундаментальної підготовки майбутніх учителів початкових класів, що викладатимуть хореографію, крім міцного засвоєння знань, умінь і навичок важливе становлення творчого потенціалу особистості фахівця, то практичні методи організації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії умовно поділимо за рівнем прояву творчого потенціалу на дві групи: 1) репродуктивні; 2) активні.

Репродуктивні методи, до яких належать: показ, виконання вправ, виконання комбінацій, етюдів, хореографічних композицій. Вони мають суто відтворюючий характер і виконують навчальну функцію.

Для нашого дослідження особливий інтерес представляють активні методи, що застосовуються педагогом у процесі практичних форм професійної підготовки учителів початкових класів, за допомогою застосування яких здійснюється динамічний і якісний процес формування індивідуального хореографічного почерку [8].

Активні методи навчання спонукають студентів до інтенсивної розумової та практичної діяльності в процесі оволодіння навчальним матеріалом. Активне навчання припускає застосування

системи методів, направленої не на виклад викладачем готових знань, їх запам'ятовування і відтворення, а на самостійну роботу студентів з оволодіння практичними і теоретичними знаннями, вміннями та навичками [6, с. 168]. До активних методів професійної підготовки вчителя початкових класів і хореографії належать: метод показу, репетиторство, імпровізаційний метод, ігровий метод, концентричний метод, метод аналізу педагогічних ситуацій, моделювання фрагментів хореографічних занять, метод мікророзповіді, метод музичного супроводу.

III. Методи контролю і самоконтролю професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії забезпечують функцію контролю та самоконтролю під час вивчення хореографічних дисциплін. Їх також поділимо на дві групи: теоретичні та практичні.

Теоретичні методи контролю та самоконтролю професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії слугують для перевірки знань студентів теоретичного характеру у процесі навчання (поточний контроль) і після завершення вивчення курсу (підсумковий контроль). Ці методи поділимо на основі прийомів (дій та операцій) отримання зворотного зв'язку у процесі професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії:

1. Методи усного контролю (опитування, залік, іспит).

2. Методи письмового контролю (контрольна робота, підсумкова контрольна робота, тестові завдання).

3. Методи самоконтролю.

За допомогою практичних методів контролю та самоконтролю професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії педагог оцінює знання й уміння студентів щодо техніки виконання рухів, комбінацій та етюдів, методики створення власних комбінацій на основі вивчених рухів (поточний контроль); техніки виконання та методики постановки комбінацій, етюдів, хореографічних композицій (підсумковий контроль).

Важливе місце серед практичних методів контролю та самоконтролю у процесі професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії належить методу самоконтролю, який спрямований на формування у студентів вміння усвідомлено регулювати власну навчально-хореографічну діяльність, удосконалювати її, попереджати помилки і неточності.

Висновки. Системне застосування вищезазначених груп методів, що використовуються під час вивчення дисциплін хореографічного циклу,

забезпечить цілісність процесу професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії та покращить її результативність.

Перспективами подальших розвідок є визначення педагогічного інструментарію, зокрема форм і засобів професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бабанский Ю.К. Избранные педагогические труды. Москва : Педагогика, 1989. 558 с.
2. Благова Т.О. Особливості професійної підготовки майбутніх учителів-хореографів у системі педагогічної освіти. *Вісник Житомирського державного університету. Серія : Педагогічні науки.* 2010. Вип. 50. С. 72–76.
3. Бондаренко Л.А., Корнієнко О.Ф. Хореографічна робота в дитячих гуртках художньої самодіяльності. Київ : Рад. школа, 1960. 267 с.
4. Ершова Е.В. Педагогические пути формирования танцевальной культуры студента-актера : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Москва, 2011. 21 с.
5. Єремєєва В.М. Технологія вивчення основ дидактики : методичні рекомендації. Житомир : Житом. держ. універ., 2000. 52 с.
6. Кившенко Ю.А. Средства профессиональной подготовки педагогов-хореографов в ВУЗе : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Самара, 2011. 196 с.
7. Практикум з педагогіки : навчальний посібник / за ред. О.А. Дубасенюк, А.В. Іванченка. Житомир : Житомир. держ. ун-т, 2002. 483 с.
8. Чернишова А.М. Змістова характеристика поняття «Індивідуальний почерк» у контексті підготовки майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії в ЗОШ. *Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / ред. кол. : Побірченко Н.С. (гол. ред.) та ін. Умань : ПП Жовтий О.О., 2012. Вип. 6. Ч. 2. С. 81–85.
9. Чернишова А.М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів початкових класів до викладання хореографії : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Житомир, 2014. 20 с.